

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marostorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű újsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félére 5 K,
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
lakarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Mit mondott királyunk a székelyekről?

A vitéz székely hősök kitüntetett vezére és a
„Székelyország”.

Nagy tisztelet, rendkívüli ki-
tüntetés érte a „Székelyország”-
ot. Hazafias tüzzel, székely faj-
szereteltől áthatott szavaira
visszhang kelt a táborban, a
világháború legforróbb légkö-
rében.

A székely hősök közszeretet-
ben álló édes atyjától: Füle-
kelecsényi Szende Ferenc dan-
dárparancsnoktól a következő,
történelmi jelentőségű levelet
kaptuk:

„Feladó: Fülekelecsényi Szende
Ferenc dandárparancsnok. Tábori posta
43. Ngs. Csikvári Betegh Pál ut
lapszerkesztő Székelyudvarhely.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Szerkesztő ur volt oly szíves nagy-
becsű lapjának dec. 20-án kelt 87.
és dec. 25-én kelt 88. számát ci-
memre megküldeni. A 87. szám „A
székely hősök kitüntetett vezére”
cím alatt személyemmel, mint a de-
rék 82-es székely ezred volt pa-
rancsnokával foglalkozik.

E cikk íróját nem ismerem, de
mert az a Szerkesztő ur nagybecsű
lapjában jelent meg, kötelességem-
nek tartom, hogy neki Szerkesztő
ur utján hálás köszönetet mondjak.

De engedje meg Szerkesztő ur
megjegyezmem, hogy mindazt az el-
ismerést és kitüntetést, a melyben
mint a kiváló székely ezred pa-
rancsnoka részesültem, egyedül és
kizárólag az ezred lovagias tiszti ka-
rának és vitéz legénységének kö-
szönhetem.

Három és fél évig voltam abban
a szerencsés helyzetben, hogy ez
ezred élén állhattam.

A mig Bécsben állomásoztunk,
számталanszor mint mintaszerű ez-
red tüntünk ki, minden magas rangu
előljárónk legteljesebb elismerését
érdemeltük ki.

Ő császári és apostoli királyi
Felsége is több ízben kihallgatá-
som alkalmával az ezredről a
legdicséretes szavakkal volt ke-
gyes nyilatkozni.

Az 1913. év végén az arcier tes-
tőrség 150 éves fennállása alkalmá-
ból rendezett ünnepségen, az ezred
egyik régi tagja, ki az arcier testör-
ségnél jelenleg is szolgál, tanuja volt
annak, hogy a legkegyelmesebb csá-
szárunk és királyunk az ezredről
miként vélekedett.

Ő Felsége a diner után tartott
cercle alkalmával ugyanis az előbb
nevezett tisztet legkegyelmesebb
megszólításával tüntette ki és tőle
azt kérdezte, hogy:

— A testőrséghez való bevonu-
lása előtt, melyik ezrednél szol-
gált?

Arra a válasza, hogy a Schwitzer
báró 82. gyalogezredében, Ő Felsége
a következőket kegyeskedett meg-
jegyezni:

— Gratulálok! Az az ezred
ugy kiképzésre, mint külső meg-
jelenésre kiváló. A bécsi helyör-
ségben feltűnik a bizonyára ki-
tűnő anyag is?

A tiszt azt válaszolta, hogy:

— Székely hegyi lakosság, mely
ép oly kitartó, tette képes, mint ki-
rályhű és tisztjei iránt engedelmes
és ragaszkodó.

— Nagyon örülök ennek — volt
Ő Felsége válasza — s főleg annak,
hogy az ezred tényleg oly kiváló,
mint a milyen megjelenésében is
az!

Láthatja tehát Szerkesztő ur, hogy
az a derék és kiváló székely ezred
a békében mily magas elismerést
tudott magának kivívni!

A legnagyobb bizalommal vezet-
tem tehát az ezredet a háborúba,
minthogy meg voltam arról győződve,
hogy egy oly nép, mint a székely,
amely ősidőktől fogva kiváló bátor-

sága, leleményessége, kalandvágya,
kitartása és ragaszkodása által ret-
tegett, tisztelt és becsült volt, a há-
borúban a legszebb sikereket fogja
elérni.

És valóban! Pár napi csata után
a derék és kiváló székely ezred az
ő különös bátorsága és kitartása
révén, magát annyira kitüntette és
oly hírnévre tett szert, hogy az egész
hadtest területén a mi ezredünk,
minő elsőrendű és mintaszerű lett
ismeretes.

Ezzel a kiváló ezreddel sikerült
nekem egy két mintaszerű haditett
véghezvinnem; és a Legfelsőbb ki-
tüntetéseimet is egyedül és kizáró-
lag ez ezred hősiességének magatartásának
köszönöm.

Érthető tehát, hogy akkor, mikor
szept. 16-án a 31. gy. dandár pa-
rancsnokságát átvettem, az ezred
parancsnokságától nehéz szívvel vál-
tam meg.

Egyedüli vigaszom az volt, hogy e de-
rék s nekem mindörökké felejtethet-
len ezred, az ő derék testvérezredé-
vel: a 2. gyalogezreddel alám ren-
delve maradt s hogy így az ezred
del szoros összeköttetésben marad-
tam.

Naponta alkalmam nyílik a szé-
kely dandárnak mintaszerű tetteit
hálással elismerni, velük minden
örömet és bánat megosztani s velük
minden lehetőt elkövetni, hogy a
német szövetségesekkel vállalva, a
hatalmas ellenségünket legyőzzük.

Végül még azt a kitüntetést is
megemlítem, amelyben az ezred a
német császár Ő Felsége részéről is
részesült.

A német császár Ő Felsége ugyanis
dec. 3-án Keschentinben a német
hadsereg küldöttségével együtt ami
II. hadseregünknek egy tisztekből és
legénységből álló oly küldöttségét
is kegyes volt fogadni, amely az ed-
digi hadjáratban különös bátorsága
és kitartása révén kitűnt s ez alka-
lommal a vaskeresztet nemcsak ne-
kem, de a derék székely dandár 12
altisztjének és legényének is ado-
mányozta.

A becses lapjának küldött szá-
mait még egyszer szívélyesen meg-
köszönve, maradok Szerkesztő urnak
Tábor, 1915. jan. 3.

mindenkor kiváló tisztelettel:

F. Szende, s. k.
Generálmajor.

Eddig szól a megtisztelő ér-
dekes levél, mely ragyogó fény-
nyel hirdeti a soha el nem muló
székely harci dicsőséget; meg-
erősítve bennünket amaz állítá-
sunkban, hogy a székely ma is
a világ legjobb katonája...

Hazafias örömmel közöljük
ezt a levelet, mely nekünk ci-
mezve az egész székely nem-
zetnek szól; önbizalommal, sze-
retetteljes reménykedéssel, imád-
ságos áhitattal töltve el a szé-
kely apákat, édes anyákat és
testvéreket a nagy, világháború
szerencsés befejezése iránt.

Rendíthetetlen hittel valljuk,
mint megdönthetetlen tényt,
hogy ellenségeink óriási töme-
gével szemben hadseregeink csak
jó vezetés mellett érvényesül-
hetnek. A hadvezér a seregek
szeme és akarata. Ugyszólván
minden Tőle függ — a győze-
lem és a vereség is — asze-
rint, hogy jól vagy rosszul,
szerencsével vagy szerencsétle-
nül intézi a hadviselés menetét...

Ennél fogva tehát sokszoros
az örömünk, hogy székely fia-
ink, testvéreink továbbra is Fü-
lekelecsényi Szende Ferenc dan-
dárparancsnok atyai gondosságá-
alatt, az Ő kitűnő vezetésével
aratják a világ legnagyobb há-
borújában a babérokat.

A magyarok nagy Istene se-
gitse, mindenható kegyelme
őrizze a derék vezért, aki va-
lóban méltó a halált megvető
bátorsággal küzdő lelkes, szé-
kely harcosokhoz!

Csak előre székelyek! Az
igazság és a becsület velünk
van! Ennek jegyében győzünk
vagy mindnyájan meghalunk!...

Betegh Pál.

Ismerősei, jóbarátai kö-
rében mindenki ajánlja a
„Székelyország”-ot!

Hindenburg*

Írta: **Horbáth Lajos** közlegény.

Végig dördült neved a kerek világon
Oh! Hindenburg! Oh! Hindenburg!

Hegyen, völgyön, síkon, zajgó tengereken.
Minden élő szíve lázasan megrezzen...
Felvette nevedet villámgyora szárnyára
A hír s a világot köröskörül járva,
Susogó ajkakkal, a bámulat hangján,
Szorongva tárgyalják, mit küldtél a postán?
Egész világ arca feléd van fordulva,
Kinek neve úgy dörg, mint az ágyu torka
Mikor végigbőmböl a kerek világon:
Oh! Hindenburg! Oh! Hindenburg!

Megremeg a szíve minden élőlénynek,
Mikor tétovázva arra-felé néznek,
Hol mesteri kézzel, zseniális ésszel:
Orosz túlerőnek szeme közé nézel...
Ki vagy Te? Mi vagy Te? — kinn nem fog
[földi kím]

S a mazuri tavak rejtelmes ösvényin
Ügyjársz, mint egy Fantom millió veszélyben
Ügyjársz, mint az égből földre szállott lsten.
Félelmetes neved megbabonáz mindent...
Oh! Hindenburg! Oh! Hindenburg!

Mit hajdan regéltek hősi mesemondók
Felelevenited, új életre szítod!
Mesék fényességét, a csodák világát.
Mind az egész világ, bámulattal látják!
Régi germán mítosz félelmetes hada,
Mikor felcseng ajkán a „Rajna” szent dala,
Merre vonul minden recsegve, ropogva
Szétmálik, s hol eljárt zöld fű nem nő soha;
Istentől fél az csak, mástól nem a földön...
Oh! Hindenburg! Oh! Hindenburg!

Ellenségeink, ha nevedet meghallják,
Mintha a mennydörgés hangjait hallanák,
Őrült szorongással, kétségbeeséssel
Térde-fejet hajlva futnak szerte-széjjel
... Mazuri tavaknak nincs annyi lakója
Mint a mennyi orosz belefutott, hallva
Feje fölött zúgni, nevedet csattogni,
Mintha ezer ménykő akarna lecsapni,
Mikor rájuk csapott mennydörgő nagy neved:
Oh! Hindenburg! Oh! Hindenburg!

Rajta hát ősz vitéz, Nibelungok sarja,
A villám se nézi, hogy mibe csap, rajta!
Szord hát szerteszéjjel, hirmondót se lásson
Soha, soha senki abból a seregből,
Ki oly népet pártol, aki gyilkol és öl,
Írtd ki a magját is az elfajzott népnek,
Hozd ránk szent napját oh! a világbékének,
... S imába foglaljuk dörgő nagy nevedet:
Az idők végéig!...
Oh! Hindenburg! Oh! Hindenburg!

*Mutatvány szerzőnek „Székelyek a világháborúban” című, sajtó alá rendezett kötetéből (ára 1 K) Szerk.

Még a vakokat is besorozzák...

— Az ezredkürtös tábori lepele. —

Makó Sándor ezredkürtös-örmes-
ter a „Székelyország” szerkesztőjé-
hez a következő tartalmas levelet
intézte:

Oroszország, 1915. jan. 3.

Tisztelt főnök ur!

Becsés megemlékezéséért fogadja
hálás közsönetünket. Igazán meg
voltunk lepve azért is, mert mosta-
náig egyetlen lap sem tartotta mel-
tónak rólunk megemlékezni.

Tessék el hinni tisztelt főnök ur,
hogy „dupla erővel” fogunk harcolni
édes Hazánkért annál is inkább,
mert tudjuk, hogy a „Székelyország”-
nak van egy igazságos szerkesztője,

aki a székely vitézeket érdemesnek
tartja az északi harctéren is figye-
lemmel kísérni.

En ezt nagy örömmel közöltem
egy pár kollégámmal, de hamarosan
a Tiszt urak kezébe került a lap és
a Kraucsug főhadnagy ur eljuttatta
a Tábornok ur Szende kezébe s így
a legénységnek nem volt alkalmam
fölolvasni.

De azért már egy kis hatása így
is van, mert 1915. január 1-én ami
III. századbeli két ujoncunk: **Plech**
József galocai és **Simon** Imre gyer-
gyóalfalvi 1914-beli gyalogosok **egy**
orosz hadnagyot és négy orosz
gyalogost elfogtak.

Az eset úgy történt, hogy ők elő-
re voltak küldve az ellenség figye-
lésére. Mentek vagy 400 lépést. Egy-
szer csak meglátnak öt orosz velük
szembe jöni. Jelt adtak egymásnak
és az oroszoktól, mintegy 50 lépés-
nyi távolságban lefeküdtek s köz-
vetlen közelükbe várták be.

Ekkor Simon Imre hirtelen elkiál-
totta magát:

— Halt!

Az öt orosz rögtön niedertcsinált,
mert a két fiu elkezdett tüzelni. Erre
aztán a muszkák fegyvereiket eldob-
ták és megadták magukat.

Plech beszélt lengyelül s paran-
csoló hangon mondotta:

— Hozzám jönni!

Ez megtörtént. Majd Simon Imre
fölszedte a fegyvereket s a tölténye-
ket. Plech pedig szigorúan figyel-
meztette a muszkákat, hogy ha ne-
talán a szökésre csak egy mozdula-
tot is tennének, mindnyájan a ha-
lál fia! lesznek.

— Megértették? — kérdezte Plech.

— Ták! — volt a felelet.

A foglyokat bevezették a század-
parancsnokhoz.

Menetközben beszélgetést kezdet-
tek. A kis orosz hadnagy így szólt:

— Te fiu, tudjátok mit? Miná-
lunk sok magyar fiu van elfogva.
Nagyon jól megy a dolguk.
Kapnak sok ennivalót, cigarettát,
teát és nem dolgoznak semmit. Jöj-
jete ti hozzánk és még én is adok
annyi pénzt, a mennyit kívántok!

— Majd meg fogjátok látni, hogy
nekünk is elég jól megy a dolgunk
— felelte Plech. Ennél jobbat nem
kívánhatunk. Pénzfogadásról pedig
szó sem lehet. Azt tiltja ami be-
csületérzésünk. Csak előre!...

Az ezredparancsnokságnál volt al-
kalmam a foglyokat látni és rögtön
feltűnt nekem, hogy **az egyik**
orosz gyalogos a jobb szemé-
re teljesen vak.

Megkérdeztem, mi lelte a sze-
mét? Azt mondja: **ugy született.**

El lehet képzelni, hogy Orosz-
szág milyen helyzetben van, ha még
a vakokat is besorozzák!...

Maradok teljes tisztelettel:

Makó Sándor,
ezredkürtös-örmes-ter,

Régi hű emberünk, a „Székely-
ország” („Székely-Udvarhely”) ko-
rondi születésű, derék volt kihordó-
jának ez ügyes levelét szívesen kö-
zöljük, mert annak tartalma is a
székely dicsőséghez szolgáltat igen
becses adatot. A szóban levő ujság-
példányt pedig ezzel együtt készsé-
gesen megküldjük s nagy örömmükre
szolgál, ha — mint írja — a tábor-
ban lelkesítő visszhangot tudunk éb-
reszteni. Ez nekünk a legszebb ju-
talmunk.

Három honvéd.

Írta: **Péterfy Tamás.**

Fővárosi fényes kávéházban
a megszokott jókedvű világ van.
Minden percről új örömet tépnek,
kacagnak a cifra fejeirnépek.
Szól a zene. Cseng a pohár vigan,
itt még most is hangos dárídó van.
... Hanem ott kinn, csipős, hideg

[szélben
fagyos eső veri az ablakot
s a kávéház áttört függönyén túl
megvilágít három bus alakot.
Mintha koldusok volnának:
kopott mind a három,
meglátszik, hogy tul járhattak
a magyar határon.

Szól az egyik: »alig mult eltíz hét,
... ezt a várost, mintha kicserélték!...
A falai csak megvannak rendbe,
de a népe, az ki van cserélve!
A virágtól alig birtunk menni
akkor, — de most nem ismer meg

[senki!]
... És idekinn csipős, hideg szélben
fagyos eső veri az ablakot,
s a kávéház áttört függönyén túl
megvilágít három bus alakot.
Mintha koldusok volnának:
kopott mind a három,
meglátszik, hogy tul járhattak
a magyar határon.

Szól a másik: »hej, főváros szép vagy,
Csakhogy benned a tisztesség nem
nagy!

Unnepeltek, amikor elmentünk,
vérző sebbel, bénán vissza jöttünk
s itt még most is foly a mulatozás...
Hát ezekért fo'yt a vérünk pajtás?!»

... S mig idekint csipős, hideg szélben
fagyos eső veri az ablakot,
a kávéház áttört függönyén túl
megvilágít három bus alakot.
Mintha koldusok volnának:
kopott mind a három,
meglátszik, hogy tul járhattak
a magyar határon.

A harmadikra kerül a szólás:
»... Nem ezekért véreztünk mi pajtás!
Ne haragudj te itten senkire,
ez a város nem az ország szíve,
kávéházban mulató népinek
még a jó lsten sem adott szívet!...»
... És idekinn csipős, hideg szélben
fagyos eső veri az ablakot,
... könnyes szemmel néznek a bajtársra
az előbbi panaszos alakok...
— Csókolgat egy kis fényképet,
hármán vannak rajta:
két kis gyermek — átölelve,
meg az édes anyja...

Vörös Félhold.

Két hónappal ezelőtt az igazság
és becsület diadalába vetett ősi hit
mellénk állította török testvéreinket
is a világháború küzdelmeinek sike-
res megvívására.

Török testvéreinket, kik évszáza-
dok óta sokat szenvedtek s ellensé-
geiktől mindig sanyargattatva, ba-
rátaiktól is gyakran cserbe hagyattak.

E nép, mely azóta is, hogy hat
évvel ezelőtt alkotmányos, szabad
nemzetté lett, a kardot le nem te-
hette, kénytelen volt kiállani az af-
rikai és balkáni háborúk vérzivata-
rait: újra fegyvert fogott és mi
mellénk állott — ellenségeink csá-
bitgatásai dacára is.

Szükségünk idején ismerjük meg
az igazi jó barátokat. Török testvé-
reink velünk küzdenek és viszont
segítségét várják mindnyájunknak.

A Vörös Félhold ugyan annak az
emberséges szent eszmének a jel-
képe, a melyet a Vörös Kereszt kép-
visel és amelyet ellenségeink annyi-
szor lábbal taposnak.

Különösen pénzintézetek és tehe-
tősebb magánosok, ne sajnálják e
szent ügytől azt, amit nélkülözhetnek.

Országszerte megindult a mozga-
lom és a Székelyföld vármegyéi
sem maradnak télenek.

E hó 13-án **Ugron János** főispán
vezetésével Udvarhelyvármegye tár-
sadalma is akciót indított.

Pál István apát kanonokot elnök-
nek, **Emberly Árpád** volt orsz. kép-
viselőt alelnöknek és **Dr. Szent-Ki-
rályi Andor** főispáni titkárt titkárnak
választotta az értekezlet s a jelen-
voltakat a választmány tagjainak és
a gyűjtést nyomban megkezdették.

A zászló ki van bontva. Sorakoz-
zék alá minden székely, mert a
török és magyar nép között évszá-
zadok óta fennálló kölcsönös meg-
becsülés, lelki és sorsbeli testvériség
is szívünkre rója azt a kötelességet,
hogy török testvéreinket a Vörös
Félhold munkájában anyagilag mi
is támogassuk.

Nyomor.

Utcasarkon egy vak gyerek
Remegő kacsókkal
Öleli át testvérkéjét
S melengeti csókkal.
Ki-kinyújtja kezecskéjét:
„Alamizsnát kérek!...”
— És az arra járó-kelők
Dobnak is szegénynek. —
Összegyűjti filléreit
Rongyos ruhájába;...
Összebb vonja foszlányait
Dideregve, fázva.

Este lett már. Indulnának,
— Ha tudnának menni.
Elhagyatott teremtesek...
Fogtok e, s mit enni? —
... A nagyobbik kis, vak öccsét
Elvezeti lassan,...

Városvégi kis kunyhóba,
Hol ők s anyjuk laknak.
... Édes apjok a harctéren
Virághullás óta.
Nincs hír róla, nincs izenet;
Senki sem tud róla

Szalmaágyon — nem is ágy az,
Földre vetett szalma —
Ottan fekszik édes anyjok
— Tán meg is van halva?!... —
Ébresztgetik a csöppsegek:
„Édes anyánk! Kelj fel!
Megvendégelünk friss kenyérrel
S most koldulta tejjel.
... Kelj fel... ébredj jó anyácska!
... Istenkém, de álmos!...
Csak nem akar felébredni;...
Mit csináljunk már most!?”

Sivit a szél... Hull a könnycsepp.
Dideregnek... fáznak,
S oda rognak szalmájára
Az édes anyának.
Abból a kis tej- s kenyérből
Egyikük sem enne:
Mit adnának jó anyjoknak,
Hogyha felébredne?
— Sirásukban észrevétlen
Elnyomja mély álmot;
... Itt nem fognak felébredni,
Csak a más-világon.

Sivit a szél Szítál a hó.
És három halottnak
Kint a néma temetőben,
Egy sirt lapátolnak.
Sivit a szél. A harctéren
Ágyudőrej mellett,
Édes apa hős kebléből
Száll végső lehellet.
Sivit a szél... Hull a könnycsepp.
Busan harangoznak.
Fenn, a hulló hópolyhek közt
Lelkek találkoznak.

Szabó Géza.

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaarnyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminisztérium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

I.

A 11. sz. veszteség lajstrom szerint: Sajtos Ferenc tizedes Fest. Art. Baon, Nr. 2. 4. század, Tordaarnyosvm., Szentlászló, 1886. meghalt.

A 12. sz. veszteség lajstrom szerint: Farcádi Sándor Domokos százados, 38. gy. ezred, 2. század, Udvarhelyvm., Székelykeresztur, 1879. meghalt. — Erős Lajos tizedes 38. gy. ezred, 3. század, Marostordavm. Marosvásárhely 1889. megsebesült.

A 18. sz. veszteségi lajstrom szerint: Stolzenberg Frigyes főhadnagy

64. gy. ezred, 6. sz. határszéli vadász-század Marostordavm. Szászrégen, 1880. meghalt. — Székelyudvarhelyi Ágotha Alajos hadnagy, 6. gy. ezred, 6. század, megsebesült.

A 21. sz. veszteség lajstrom szerint: Csikszentgyörgyi Mártonffy Béla százados, 60. gy. ezred, megsebesült.

A 47. sz. veszteségi lajstrom szerint: Albert József póttartalékos 2. gy. e. 1. század, Háromszékvm. Esztelnek, megsebesült. — Albert Tót István póttart. 2. gy. e. 1. század, Háromszékvm., Ozsdola, megsebesült. — Ambrus József, gyalogos, 51. gy. e. 11. század, Csikvm., Gyimesfelsőlak, 1886. megsebesült. — Ancsa János gyalogos, 2. gy. e. 6. sz. Háromszékvm. Erősd, megsebesült. — Andók Lajos 2. gy. e. 12. sz. Háromszékvm. Zágón, megsebesült. — András György 2. gy. e. 6. sz. Háromszékvm. Dálnok, megsebesült. — Antal József póttart. 2. gy. e. 5. sz. Háromszékvm., Torja, megsebesült. — Asztalos János tizedes, címz. szakaszvezető 2. gy. e. 4. sz. Háromszékvm. Zágón, megsebesült. — Asztalos Lajos szakaszvezető 2. gy. e. 1. sz. Háromszékvm. Barót, megsebesült. — Bács Ferenc póttart. 2. gy. e. 1. sz. Háromszékvm., Illyefalva, megsebesült. — Bagoly József, 2. gy. e. 12. sz. Háromszékvm. Illyefalva, megsebesült. — Bakk András tizedes, 2. gy. e. Háromszékvm. Szentkatolna, megsebesült. — Bálint Dénes 2. gy. e. 6. sz. Háromszékvm. Sepsiszentgyörgy, megsebesült. — Bálint János, gyalogos, Háromszékvm. Komolló, meghalt. — Bálint János 2. gy. e. 7. sz. Háromszékvm. Ozsdola, megsebesült. — Balló József 2. gy. e. 12. sz. Háromszékvm. Köpecz, megsebesült. — Balogh Lajos őrvezető, 2. gy. e. 9. sz. Háromszékvm. Sepsiszentgyörgy, megsebesült. — Bán Péter 2. gy. e. 5. sz. Udvarhelyvm., Székelymizsna, megsebesült. — Barabás József 2. gy. e. 15. sz. Háromszékvm. Málnás, hadifogoly. — Barabás Sámuel 2. gy. e. 5. sz. Háromszékvm. Árkos, meghalt. — Barbolcz Ferenc póttart. 2. gy. e. 15. sz. Háromszékvm. Lembény, megsebesült. — Bartók Miklós 2. gy. e. 10. sz. Háromszékvm. Kézdiszentlélek, meghalt. — Bartos Albert 2. gy. e. 15. sz. Háromszékvm., Esztelnek, hadifogoly. — Bartos István őrvezető 2. gy. e. 9. sz. Háromszékvm. Kézdiszentlélek, megsebesült. — Beke Antal tizedes, 2. gy. e. 15. sz. Háromszékvm. Barót, megsebesült. — Bereczki Ferenc póttart. 2. gy. e. 15. sz. Háromszékvm. Bereczk, megsebesült. — Bernád Ferenc 2. gy. e. 10. sz. Háromszékvm. Hidvég, megsebesült. — Bernáth Márton őrvezető 2. gy. e. 2. sz. Háromszékvm. Hidvég, megsebesült. — Bitai Adalbert 2. gy. e. 12. sz. Háromszékvm. Orbaitelek, megsebesült. — Bitai Barabás póttart. 2. gy. e. 2. sz. Háromszékvm. Egerpatak, megsebesült. (Folytatjuk.)

Krónika.

— A háború története. —

Január 2. A Kárpátokban és Bukovinában tovább folynak a harcok, de a helyzet nem változott.

Tarnóvtól délre az oroszok támadásait, nekik súlyos veszteségeket okozva, visszavertük. Ez alkalommal 2000 oroszot fogtunk el és hat gépfegyvert zsákmányoltunk.

A Visztulától északra az erős köd akadályozza a hadműveleteket, ennél fogva nyugalom van, de kisebb előnyomulásokat azért mégis tettünk.

Január 3. Messinai jelentés szerint a Courbet francia admirálshajó, melyet „U. 12.” tengeralattjárónk torpedója megrongált, Valona előtt elsüllyedt.

A király Frank Liboriuszt a balkáni ötödik hadsereg volt parancsnokát saját kérelmére nyugdíjazta.

Az uzsoki szorosnál harcoló csoportot tulnyomó orosz erők elől a gerincmagaslatokról kissé visszavontuk.

A török sereg bevonult a kaukázusi Oroszországban fekvő Ardağon városba.

A német csapatok minden újabb támadást visszavertek, az Argonnokban előbbre haladtak.

Január 4. Német hivatalos jelentés megerősíti, hogy a Formidable angol sorhajót német tengeralattjáró torpedólövessel elsüllyesztette.

Gorlicétől rohammal bevettünk egy fontos magaslatot. Több tisztet és 850 főnyi legénységet foglyul ejtettünk; az arcvonaltól többi részén nem történt nevezetes esemény.

A német csapatok több napi kemény küzdelem után elfoglalták az orosz főhaderő fontos támaszpontját, Borzímóvot. Ezer foglyot ejtettek.

Január 5. A karácsoni harcokban az északi harctéren 37 orosz tisztet és 12.688 főnyi orosz legénységet fogtunk el.

Anglia a német aknáknak miatt hajóban és rakományban, mintegy 30—40 millió font sterlinget veszített; a német cirkálók miatt végösszegében többet, mint 109 millió font sterlinget.

A makacs harcokban, amelyek a Gorlicétől délre fekvő területen történtek, csapataink egyfontos magaslati vonal elfoglalásával a további események számára kedvező alapot biztosítottak.

Lengyelországban Ravkától keletre a németek folytatják a támadásaikat

Január 6. Rómába érkezett pétervári táviratok szerint az ottani lapok haditudósítói azt jelentik, hogy a német csapatok huszonöt kilométerre vannak Varsótól és a város ostromára készülnek.

Az oroszok uzsoki előnyomulása megállt; csapataink jó hadállásokban uralkodnak a terepen.

Belimóvtól északkeletre a Ravkától keletre Huminon és az ettől északra fekvő magaslatokon át a németek előbbre haladtak.

Arrástól északra a németek felrobbantottak egy kétszáz méteres lövészárkot. A franciák támadásai meghiúsultak.

Eécsi értesítés szerint az Egyesült Államok intézkedett, hogy flottáját visszatartsa az Atlanti-óceánon.

HIREK.

— Mit mondott királyunk a székelyekről? E címmel a „Székelyország” első helyén közöljük azt a reánk, székelyekre nézve történelmi jelentőségű adatokat magába foglaló levelet, amelyet Fülekkelecsényi Szende Ferenc vezérőrnagy, dandárparancsnok ő méltósága hozzánk intézni kegyes volt. Közöljük azért, hadd lássa és olvassa a némes, vitéz székely nemzet azt a meleg szeretetet, mely Legfelsőbb helyen jóleső fénnel sugárzik feléje s ősi erényeit maga a király ő Felsége is mily nagyra becsüli. Hálás köszönettel adózunk ő méltóságának értékes közléseiért, melyek itt-hon önbizalmat és a táborban is bizonyára méltó lelkesedést keltenek. Vajha minél többször lenne alkalmunk a mi derék székely harcosainkról és az ők vitéz tetteikről részletenként is megemlékezni! Miután azonban az adott viszonyok és körülmények megfosztanak bennünket attól, hogy közvetlen a harctéren láthassuk, feljegyezhesük székely testvéreink dicsőséges „Sturm”-jait, a legcsekélyebb értesítést is örömmel vesszük a táborból.

— Székely hősök. E cím alatt mai számunkban megkezdjük a világháboruban meghalt, megsebesült vagy hadifogságban levő székely hősök névsorának a közlését. E névsorban Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaarnyos- és Udvarhelyvármegyék összes tisztjeinek és legénységének kimutatását foglaljuk egybe hiteles adatok alapján. Hiszünk, hogy ezzel is nagy szolgálatot teszünk a „Székelyország” olvasó közönségének s viszont megfelelő széleskörű támogatást nyerünk ez újabb áldozatkészségünkért minden irányban. Tehát nemcsak a 82-ös, hanem az összes ezrekhez tartozó, az öt székely vármegye bármelyikében illetékes tisztek és legénység névsorát fogjuk a Hadügyminisztérium veszteség lajstromai nyomán közölni, hogy a Székelyföld világháboruban résztvevő hősei együtt lehessenek és az utókor történetíróinak munkáját megkönnyítsük s a hozzátartozók is örökké dicső emléktől hátrahagyhassák. Tisztelettel kérjük az előfizetések megújítását és a „Székelyország” minél szélesebb körben való ismertetését, ajánlását, hogy így vállalva szolgálhassuk ama nagy és dicső célt, mely a Szé-

kelyföld együvé tartozandóságának, hazafias együtt működésének magas elvén rejlik. A „Székelyország” mostani számát már csak azoknak küldhetjük, akik előfizetésükkel tényleg e törekvéseinket támogatni kívánják s ennek jeléül az előfizetést beküldötték.

— **Főhercegi látogatás.** Ferenc Szalvator főherceg az elmúlt héten Erdély több nagyobb városában látogatást tett. Kolozsvár, Brassó és Nagyszeben városok katonai egészségügyi viszonyait vizsgálta meg. Nagyváradon Dr. *Be'egh* Miklós főispán, Erdély kormánybiztosa üdvözölte a főherceget és kalauzolta Erdélyben.

— **Erdélyi katonai parancsnok.** A király *Nyegovan* Viktor altábornagy, kolozsvári hadosztályparancsnokot, mint katonai parancsnokot Nagyszebenbe helyezte át.

— **A belügyminiszter gyásza.** *Sándor* János belügyminiszter családijával együtt az elmúlt héten temetésre utazott Marostordavármegyébe, hol nagynénjét s egyben nevelő anyját: özv. *Botos* Gyulánét hálás kegyelettel kísérte örökös nyugalomra e hó 12-én Tompa községben. A meghatóan impozáns temetésen, az előkelő rokonságon kívül, Marosvásárhely város főispánja, vezetősége, a vármegye főispánja és alispánja is részt vettek.

— **Külfutetés.** A király *Goldzieher* Max 82. gy. ezredbeli tartalékos főorvosnak az ellenség előtt tanúsított hősiességéért az arany érdemkeresztet és a koronás vitézségi érmet adományozta.

— **Új hadapródok.** A gyakorlati vizsgálatot letéve, a 82. gy. ezred kötelékében: *Lukács* Tamás, *Soó* Gáspár, *Lengyel* József, *Melcz*er Gyula, *Péter* Dénes, *Kenyer*es László, *Török* Adorján, *Szabó* Sándor és *Borbáth* Samu egy évi önkénteseket az ezredparancsnokság e hó 15-én tartalékos hadapródoknak nevezte ki.

— **Torda párosa a hadba vonultak gyermekeiért.** Tordáról írják a „Székelyország”-nak: Torda város társadalma Dr. *Betegh* Miklós-né főispánné és *Zilahi* *Sebess* Andorné polgármesterné vezetésével a hadba vonultak gyermekeinek 1915. január 10-én ünnepség kíséretében fényes karácson estélyt rendezett. Az amerikai gyermekek ajándékából és édességekből álló s a fénylő karácsonfa alá helyezett 280 darab dobozból minden ott megjelent gyermek kapott. A kicsinyek végtelen öröme úgy véljük, megnyugvással tölti el a harctéren küzdő apákat. Az estély rendezése *Lőrinczy* Géza főgimnáziumi tanár érdeme.

— **Előléptetések.** *Rothenáry* Antal cs. és kir. ezredes, a székelyudvarhelyi 82. gyalogezrednél: *Rácz* *Csomor* József, *Daniel* Ágoston, *Varga* János, *Balázs* András, *Farkas* László, *Dobos* András, *Telma*n Gyula és *Kere*zsi Jenő egyéves önkéntes gyalogosokat címzetes szakaszvezetőknek;

Pordes Albert, *Székely* János, *Győrli* Ignác, *Zágoni* Gyula, *Részeg* Ferenc, *Kátó* Dénes, *Szánthó* Dénes, *Szász* Mihály, *Pap* Kornél, *Szathmári* Lajos, *Neszly* Gáspár, *Mánya* György, *Ádám* Mihály, *Karácson* Zakariás, *Deák* Ferenc, *Hermann* Lajos, *Lur*z András, *Lőrinczy* Sándor, *Gaal* János, *Czikmántory* Andor, *Solnay* Dénes, *Szabó* József, *Szász* Imre egyéves önkénteseket címzetes tizedeseknek; *Gazsó* Antal, *Kovács* Kálmán, *Embery* Gábor, *Drunek* András, *Szalinka* János és *Reisenauer* Vilmos egyéves önkénteseket őrzetőknek; *Márton* István és *Bartha* Péter szakaszvezetőknek címzetes őrmestereknek; *Ferenczy* Ferenc és *Máthé* József őrzetőknek; címz. szakaszvezetőknek; *Balázs* János gyalogost őrzetőknek; *Ferencz* János és *Ágya* Miklós népfelk. gyalogosokat címz. őrzetőknek; *Farkas* György tizedes, címz. szakaszvezetőt szakaszvezetőknek; *Heidl* József és *Kozák* Árpád címz. tizedeseket címz. szakaszvezetőknek; *Stankusch* Ferenc gyalogost címz. őrzetőknek; *Székely* Mór II. oszt. számvevő altisztet, címz. I. oszt. számvevő altisztnek, illetve tizedes, címz. szakaszvezetőnek léptette elő.

— **A hadköteles papok** és papjelöltek, kik még nem hadkötelesek, vagy kivonták magukat a hadi szolgálat alól, a honvédelmi miniszter rendelete értelmében, összeírtnak.

— **Szabad liceumi előadás.**

Mult vasárnap nagyszámu közönség jelenlétében nyitották meg Székelyudvarhelyt az iparos-egyleti liceumi előadások sorozatát. A megnyitó beszédet *Ugron* János főispán mondta, aki nagyhatással mutatott rá a harctéren levők és az itthonmaradtak lelkének telepathikus összelüggésére. Ez a lelki összefüggés a harctér küzdőivel megérteti az itthoni lankadást, s éppen azért itthon az anyagi és szellemi élet minden tevékenységével, a társadalom lelkének frissen tartására kell törekednünk. Ezt a nagy célt szolgálják a liceumi előadások is, amelyek közönségét a főispán szíves szavakkal üdvözölte. E megnyitó után *Biró* Sándor ref. kollégiumi h. igazgató olvasott fel a háború és a társadalom vonatkozásairól mélyen megragadó tanulmányt. Megrajzolta a háború küzdelmeinek sötét hátterét, külön-külön csoportosította azokat az igazságokat, melyek e háború forogtatója belekerültek. Szembeállította a nemzetek által vallott külön-külön igazságokat s bölcséleti okfejtésekkel tette nyilvánvalóvá azok különféle értékeit. Ilyen alapon emelte ki a mi nemzeti igazságaink tisztaságát, melyek nemzetünk sohasem képzelt egységét tudták megteremteni. Ebből az egységből az emberiségi ideálok felé haladó életutra juthat a nemzet társadalma, csak bízzék és tartson össze, bármily számos is az ellensége, mert a sasokat se győzheti le a verebek tulnyomó soka-

sága. Ugy ezt az előadást, mint a főispán megnyitó beszédét Dr. *Podl* Árpád vármegyei főjegyző, a liceumi bizottság nevében köszönő szavakkal méltatta s végezetül *Podl* Sándor állami tanító adott elő igen találó ismertetést Törökországról, amiből vetítőképet is mutatott be. A jövő előadást január 17-én (ma) Dr. *Orbán* Domokos katonaeorvos fogja tartani a háborús idők közegészségügyéről. Ugyanekkor szavalatok és vetítőképek is lesznek. Az előadás helyéül szolgáló iparosegylet nagyterme ez alkalommal is a közönség rendelkezésére fog állani, mert az időközben odaszállásolt katonaság a termet az előadás idejére kiüríti. Az előadás kezdete délután 2 órakor.

— **A székely hűség, szeretet és ragaszkodás megható jelét** adta Székelyszenterzsébet község (Udvarhelyvármegye) népe. A mult héten 10 darab behuzatos nagy párnát küldöttek magyar-gyerőmonostori *Báró Kemény* Béláné szül. Gróf *Haller* Berta urnőjükhöz Segesvárra, hogy az ott ápolt sebesült katonák részére felhasználja. Mikor a Báróné meghatottan köszönte a nemes lelkületéről tanuskodó ajándékot s figyelemztette őket, hogy ők nem tartoznak Nagyküküllővármegyéhez és két helyen adakozni sem bírnak, — az egyszerű falusi jó lelkek azt felelték: — Már ezt a mi Bárónénknak hoztuk... Szép ez a mostani nehéz időkből. Köszönetet érdemelnek.

— **Vaskereszt a székely katonáknak.** Brassóból írják: A kapitány megleghangu levelet írt a harctérről *Mikes* Zsigmondné grófnőnek. Ime az érdekes levél: Legénységem a „székely” névhez méltóan, vitéziül viselkedik és úgy verkszenek a hazáért, mint az orosz-lánok. S van is látszaja; be is küldöm azon embereim neveit, kik ki lettek tüntetve. Ime: *Lehrer* József főhadnagy *Signum* laudist kapott. *Fodor* őrmester nagy aranyérmet, *Bényi*, *György* Kovács, *Kovács* József, *Vinci* káplárok, valamint *Göllner* huszár, *Donáth* és *Bakó* őrzetők ezüst érmet kapott. Azonkívül e hó 3-án a német császár itt volt az északkeleti harctéren és bemutatatta magának a „bátraknak legbátrabbjait,” így citálom szöszereint a parancs szavait. A mi hadseregünkben 9 tisztet és 42 altisztet és közlegényt mutattak be, köztük a mi ezredünkben 1 tisztet és 3 altisztet s büszkén írom, hogy a tiszt én voltam s az egyik altiszt *Fodor* őrmesterem, akik ő Felsőge saját kezéből kaptuk a „Vaskereszt” másodosztályát. Ne vegye ezt grófnő dicsekedésnek, de jól esik az elismerés a becsületes munkáért. Reméljük, hogy e munkának eredménye nagy győzelem lesz. A. Tasziló kapitány.

— **Pótállatbásári** engedélyezett Székelyudvarhely városnak e hónap 23., 24. és 25-ik napjaira a keresk. miniszter s e vásárokat akkor meg is tartják.

— **Anyakönyvi adatok.** A székelyudvarhelyi anyakönyvi kerületben az elmúlt évben: Született 105 fiu és 101 leány, összesen 206. — ebből halva született, 6 fiu és leány, törvénytelen 7 fiu 9 leány, elismert hat fiu, 4 leány. A megelőző évi szülések száma 202 volt, az 1914 évi szaporodás 4. Meghalt: 140 férfi és 87 nő, összesen 227 egyén. Ebből kórházi (azaz idegen) halott 36 férfi és 11 nő, összesen 47 egyén. A megelőző évben 190 haláleset fordult elő, tehát a halálesetek száma 37 egyénnel szaporodott a megelőző évihez hasonlítva. Házasságot kötöttek: 112 pár, a megelőző évben 77 pár lépett frigyre. A szaporodás 35 pár, a mi főképp annak tulajdonítható, hogy számos hadba vonuló férfi, aki eddig törvénytelen házasságban élt, hadba vonulás előtt esküvőt tartott, hogy gyermekeinek törvényes nevet hagyjon.

— **Gyászjelentés.** Résztétél közöljük az alábbi szomorú jelentést: Alulírottak a szív legfájdalmasabb érzésével tudatjuk, hogy a szelid, jólelkű édes anya, gyöngéd nagyanya, szerető testvér és anyós, igaz rokon özv. *Vitályos* Albarné, szül. *Botos* Zsuzsánna, néhai szent-ábrahám körjegyző, törvényhatósági bizottsági tag felesége Segesváron a kórházban 1915. január hó 5-én d. u. 1 órakor, életének 60-ik évében, kínos szenvedés után örök álmra hunyta le szeméit. Áldott nemeslelkű nő, Te aki abban találtad életednek csöndes, de annál boldogítóbb örömét, hogy másokat szerető szívedbe zárj, az árvákat magadhoz vedd, neveld és soha el ne hadd, végsőt dobant a szíved. Sirodnál keseregve állunk meg és hullatjuk szomorú könnyeinket, de szent hitel nézünk az ég felé, ahol nemes lelked ott fenn az Istennél jól tudjuk elvette édes jutalmát: az örökélet és mennyi boldogság koronáját. Drága halottunk földi maradványait 1915. január hó 7-én d. u. 12 órakor fogjuk az unitárius egyház szertartásai szerint Székelykeresztúron a családi sírkertbe öröknyugalomra helyezni. Sírí álmod legyen zavartalan, csendes! Ágnes, Elek, Károly gyermekei. Számos közeli és távoli rokon.

— **Egy érdekes könyv.** Freytag Gusztáv kiváló német író „Eine Familie zu Nagyenyed” c. rendkívül érdekes elbeszélését Székely Ödön nagyenyedi ref. koll. tanár magyar nyelvre lefordította és kiadta. E könyv, melynek ára 60 fillér, nemcsak szórakoztató, olvasmányt nyújt, hanem eddig ismeretlen hiteles adatokat is közöl Nagyenyed pusztulásáról s a 48–49-iki lázadás intézőiről a leplet lerántja. Megrendelhető: Székely Ödön tanárnál, Földes Ede könyvkereskedésében és Kereszt-Nagy Imre könyvnyomdájában Nagyenyed.

Nyomtatva és kiadja BETEGH PÁL
könyvnyomtató int. Székelyudvarhely